

WOJCIECH ORGANIŚCIAK

Historia nauk historycznoprawnych na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

Początki nauk historycznoprawnych na Wydziale Prawa i Administracji

Nauki historycznoprawne na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach mają swój początek wraz z uruchomieniem na Filii Uniwersytetu Jagiellońskiego studiów prawniczych. Po tym jak Senat UJ uchwałą z 30 marca 1966 r. postanowił wystąpić do Ministra Szkolnictwa Wyższego z wnioskiem o przemianowanie dotychczasowego Studium na „Uniwersytet Jagielloński — Filia w Katowicach” powołano do życia między innymi stanowisko prodziekana ds. Wydziału Prawa, którym został przygotowujący tę część przedsięwzięcia prof. Mieczysław Sośniak oraz pracujący nad całą koncepcją Prorektor ds. Filii UJ prof. Kazimierz Popiołek. Prawnicze studia dzienne rozpoczęły się w roku akademickim 1966/1967, przy czym wcześniej od kilku lat funkcjonowały punkty konsultacyjne prawa zaocznego oraz Zawodowego Studium Administracyjnego, które włączono w skład Filii UJ¹.

¹ K. Popiołek: *1962—1968, Katowice. — Geneza Uniwersytetu Śląskiego we wspomnieniach jego pierwszego rektora prof. Kazimierza Popiołka*. W: „Wyrósł z dobrego drzewa...”. *Uniwersytet Śląski 1968—1998. Fakty, dokumenty, relacje*. Red. A. Barciak. Katowice 1998, s. 284—288; A. Lityński: *U początków Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego*. W: „Z Dziejów Prawa”, cz. 2. Red. A. Lityński. Katowice 1999, s. 181. Por. też M. Staszaków: *Wydział Prawa i Administracji. W: 10 lat Uniwersytetu Śląskiego 1968—1978*. Red. J. Kantyka. Katowice 1978, s. 158.

Oprócz Profesora M. Sośniaka z ośrodkiem katowickim na stałe związali się wówczas prof. Karol Gandor i prof. Lesław Pauli. Podkreślenia wymaga przy tym to, że wszyscy trzej posiadali w swoim dorobku naukowym prace o charakterze historycznoprawnym. W tym zakresie szczególnie cenne były dokonania prof. Lesława Paulego (nawiasem mówiąc, nie związał się na stałe z Katowicami i powrócił na UJ), który był autorem prac dotyczących ustawodawstwa komun włoskich, a także szesnasto- i siedemnastowiecznych polskich prawników².

W katowickim oddziale Wydziału Prawa, w chwili powstania Filii utworzono 7 jednostek organizacyjnych (katedr), w tym Katedrę Powszechnej Historii Państwa i Prawa oraz Praw Obcych na Śląsku. Istniał także Zakład Historii Praw Obowiązujących w Dawnej Polsce³.

Nie wchodząc w szczegóły procesu wyłaniania i kształtowania się Uniwersytetu Śląskiego oraz przy tej okazji Wydziału Prawa i Administracji (WPiA), należy podkreślić, że istotną rolę dla ich powstania miały wydarzenia marcowe z roku 1968 oraz ambicje miejscowych władz i polityka władz centralnych. Czwierowydziałowa struktura UŚ (prorektorem ds. ogólnych został prof. Karol Gandor) ukształtowana zarządzeniem Ministra Oświaty i Szkolnictwa Wyższego z 31 lipca 1968 r. przesądziła o tym, że od 1 października 1968 r. WPiA funkcjonował jako jeden z wydziałów nowego Uniwersytetu, z dziekanem prof. Mieczysławem Sośniakiem na czele oraz prodziekanami prof. Antonim Agopszowiczem i prof. Karolem Sobczakiem⁴.

Wydział Prawa i Administracji początkowo funkcjonował według dotychczasowych reguł, przy czym w skład zespołu wchodziło 7 samodzielnych pracowników naukowych. Wśród nich od 1 października 1968 r. znaleźli się historycy prawa prof. Jan Baszkiewicz i prof. Michał Staszków. W roku następnym organizację uregulowało zarządzenie Ministra Oświaty i Szkolnictwa Wyższego w sprawie struktury organizacyjnej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, które przewidywało funkcjonowanie Instytutu Historii Państwa i Prawa jako jednego z czterech instytutów Wydziału. W roku akademickim 1969/1970 Instytut ten dzielił się na trzy zakłady: Zakład Historii Państwa i Prawa Polski, którym od 1969 r. kierował Adam Lityński (od roku 1970 jako doktor — *nota bene* był to pierwszy „rodzimy” doktorat na Uniwersytecie Śląskim), Zakład

² Wiadomo tylko, że w Katowicach jeszcze przed 1963 r. funkcjonował punkt konsultacyjny dla studentów zaocznych studiów prawa i administracji. Brak jednak pewnych informacji na temat jego charakteru i struktury, która nie wchodziła w skład Studium oraz kształtującej się od przełomu lat 1965/1966 koncepcji Filii UJ, do której miano włączyć Wyższą Szkołę Pedagogiczną w Katowicach. K. Popiołek: *1962—1968, Katowice. — Geneza Uniwersytetu Śląskiego...*, s. 286.

³ A. Lityński: *U początków...*, s. 181. Por. M. Staszków: *Wydział Prawa i Administracji...*, s. 158.

⁴ *Ibidem*, s. 189—190.

Powszechnej Historii Państwa i Prawa i Historii Doktryn Polityczno-Prawnych (kierownik — prof. J. Baszkiewicz) oraz Zakład Prawa Rzymskiego (kierownik — doc. M. Staszków)⁵. W 1976 r. wprowadzono nową strukturę Wydziału. Powstał wówczas Instytut Nauk Prawno-Ustrojowych, w którego składzie znalazł się Zakład Historii Prawa. Stan ten przetrwał do początku lat osiemdziesiątych, kiedy to zlikwidowano instytuty i powstały samodzielne katedry historycznoprawne⁶.

Ważnym elementem mającym wpływ na kształt katowickiego środowiska historycznoprawnego był fakt czasowego zatrudniania w Filii, a potem na WPiA UŚ, zazwyczaj na tzw. drugim etacie, profesorów z innych ośrodków akademickich, w tym przede wszystkim z Krakowa i Wrocławia. Z Uniwersytetu Jagiellońskiego do Katowic w ramach Filii, ale i później do Katowic przyjeżdżali wybitni profesorowie Wydziału Prawa UJ, w tym Stanisław Grodziski, Wiesław Litewski, Ludwik Łysiak, Lesław Pauli oraz Stanisław Płaza, a także profesorowie Uniwersytetu Wrocławskiego Karol Jonca i Franciszek Połomski. Natomiast po wspomnianym już prof. J. Baszkiewiczu, przez jakiś czas do Katowic dojeżdżał także prof. Tadeusz Cieślak⁷.

Druga połowa lat siedemdziesiątych XX w. to kolejne habilitacje związanych w zasadzie od początku z katowickim ośrodkiem historycznoprawnym: Adama Lityńskiego, Józefa Ciągwy i Andrzeja Wójtowicza. W późniejszym czasie pierwszy z nich stanął na czele Katedry Historii Prawa, drugi — Katedry Historii Ustroju Polski na tle powszechnym, a trzeci zajmował się problematyką doktryn polityczno-prawnych. W związku z czasowym zatrudnieniem prof. dr. hab. Józefa Ciągwy w Rzeszowie w latach dziewięćdziesiątych XX w. Katedra Historii Ustroju Polski na tle powszechnym została przyłączona do Katedry Historii Prawa, z tym że miała ona zostać reaktywowana po uzyskaniu stopnia doktora habilitowanego przez któregoś z młodszych historyków prawa. Mimo iż warunek ten został spełniony w roku 1998, obietnica ta nie została zrealizowana. Przez jakiś czas (w latach 1994—2010) istniała również Katedra Prawa Rzymskiego kierowana przez prof. Edwarda Szymoszkę, która jednak po jego przedwczesnej śmierci została włączona do Katedry Historii Prawa kierowanej przez prof. Adama Lityńskiego. Grupuje ona obecnie wszystkie przedmioty historycznoprawne (co jest wynikiem wyjątkowego w skali kraju marginalizowania tych przedmiotów). Kieruje nią obecnie prof. Marian Mikołajczyk⁸.

⁵ Ibidem, s. 191; H. Olszewski: *Dyscypliny historycznoprawne w nowej strukturze organizacyjnej nauki w Polsce*. „Czasopismo Prawno-Historyczne” [dalej: CPH] 1970, T. 22, z. 2, s. 294; M. Staszków: *Wydział Prawa i Administracji...*, s. 159.

⁶ Por. M. Staszków: *Wydział Prawa i Administracji...*, s. 159.

⁷ A. Lityński: *U początków...*, s. 191; Idem: *Wspomnienia Profesora Adama Lityńskiego*. CPH 2015, T. 67, z. 1, s. 369—371.

⁸ J. Ciągwa: *Obrona pracy doktorskiej mgra Adama Lityńskiego*. CPH 1971, T. 23, z. 1, s. 273; Idem: *Obrona pracy doktorskiej mgra Andrzeja Wójtowicza*. CPH 1971, T. 13,

Nauka — kierunki badawcze, ważniejsze publikacje

W zakresie naukowym dokonania pracowników katedr historycznoprawnych można nieskromnie uznać za co najmniej dobre i niewątpliwie cenione w polskim środowisku historycznoprawnym. Uwzględniając dorobek naukowy pracowników starszego i średniego pokolenia, można szacunkowo wskazać, że przeciętna liczba publikacji naukowych przypadająca na każdego z nich wynosi znacznie ponad 70/80 artykułów.

Nie sposób przy tym omówić nawet wszystkich kierunków badawczych katedry. Do ważniejszych nurtów badawczych zaliczyć należy:

- dzieje parlamentaryzmu I i II Rzeczypospolitej, w tym problematyka sejmików Rzeczypospolitej szlacheckiej (wspomniany pierwszy doktorat na WPiA 28 kwietnia 1970 r. Adama Lityńskiego — *Rozwój organów szlacheckiego samorządu gospodarczego w Małopolsce do roku 1717⁹*) oraz obszerne i wielowątkowe studia nad problematyką autonomii Śląska w okresie międzywojennym (rozprawa habilitacyjna prof. Józefa Ciągwy *Wpływ centralnych organów Drugiej Rzeczypospolitej na ustawodawstwo śląskie w latach 1922—1939*) (Katowice 1979).
- historię prawa sądowego I i II Rzeczypospolitej oraz Polski Ludowej. W tym zakresie, za szczególnie cenne należy uznać prace A. Lityńskiego *Przestępstwa polityczne w polskim prawie karnym XVI—XVIII wieku* (Katowice 1976) oraz *Proces karny Insurekcji 1794* (Katowice 1983) oraz Mariana Mikołajczyka dotyczące polskiego procesu ziemskiego oraz prawa miejskiego dawnej Rzeczypospolitej. Ważnym nurtem badawczym była i jest problematyka myśli prawniczej, szczególnie doby Oświecenia, w tym

z. 1, s. 273; A. Lityński: *Obrona pracy doktorskiej mgra Józefa Ciągwy*. CPH 1972, T. 24, z. 1, s. 303; E. Borkowska-Bagieńska: *Kolokwium habilitacyjne dra Adama Lityńskiego*. CPH 1977, T. 29, z. 2, s. 258—259; A. Abramski: *Kolokwium habilitacyjne dra Józefa Ciągwy*. CPH 1981, T. 33, z. 1, s. 262—263; H. Liszyk: *Obrona pracy doktorskiej mgr. Andrzeja Abramskiego*. CPH 1985, T. 37, z. 1, s. 188; A. Drogoń: *[Obrona pracy doktorskiej mgr. Mariana Mikołajczyka]*. CPH 1990, T. 42, z. 1—2, s. 216; W. Organiściak: *Kolokwium habilitacyjne dra Mariana Mikołajczyka*. CPH 1999, T. 51, z. 1—2, s. 528; M. Mikołajczyk: *[Obrona rozprawy doktorskiej mgr. Wojciecha Organiściaka]*. CPH 1999, T. 51, z. 1—2, s. 530; T. Adamczyk: *[Obrona pracy doktorskiej mgr. Anny Stawarskiej-Rippel]*. CPH 2004, T. 56, z. 1, s. 410; A. Stawarska-Rippel: *[Obrona pracy doktorskiej mgr. Aleksandry Koziol]*. CPH 2008, T. 60, z. 1, s. 348; Eadem: *[Obrona pracy doktorskiej mgr. Tomasza Adamczyka]*. CPH 2008, T. 60, z. 1, s. 349; Eadem: *[Obrona pracy doktorskiej mgr. Ewy Leniart]*. CPH 2015, T. 67, z. 1, s. 416. Prace doktorskie obronili też: mgr Michał Arndt, mgr Andrzej Drogoń, mgr Marta Paszek, mgr Tomasz Szczygieł, mgr Agnieszka Watola, zaś stopnie doktora habilitowanego uzyskali: dr Anna Stawarska-Rippel i dr Wojciech Organiściak.

⁹ Rozprawa ta została wydana drukiem: A. Lityński: *Szlachecki samorząd gospodarczy w Małopolsce (1606—1717)*. Katowice 1974.

- idei humanitarnych oraz projektów kodyfikacyjnych doby stanisławowskiej¹⁰.
- jednym z istotniejszych pól badawczych jest problematyka dwudziestowieczna. Poza licznymi pracami Józefa Ciągwy na uwagę zasługują badania Adama Lityńskiego nad kodyfikacją prawa II Rzeczypospolitej oraz liczne opracowania poświęcone ustawodawstwu Polski Ludowej na czele z kilkakrotnie już wznawianym podręcznikiem *Historia prawa Polski Ludowej*¹¹.
 - w ostatniej dekadzie cennym dokonaniem naukowo-dydaktycznym A. Lityńskiego było napisanie podręcznika pt. *Prawo Rosji i ZSRR 1917—1991, czyli historia wszechzwiązkowego komunistycznego prawa (bolszewików). Krótki kurs* (Warszawa 2010).
 - dwudziestowieczną problematyką historycznoprawną zajmują się także inni pracownicy i doktoranci Katedry¹². Nieskromnie można powiedzieć, że ośrodek katowicki jest w tym zakresie nie tylko uznawany za pionierski, ale i przodujący w skali kraju, który w ramach otwartego seminarium doktorskiego służy pomocą i radą wszystkim, którzy pragną skonsultować swoje zamiary lub dokonania naukowe przed doktoratem czy habilitacją.

Dydaktyka

Nie sposób w tak krótkim wystąpieniu omówić wszystkie aspekty nauczania przedmiotów historycznoprawnych, nie mówiąc już o szczegółach dydaktyki minionych 50 lat. Obok prawa rzymskiego, podstawą były historia prawa (Polski i powszechna) oraz historia ustroju Polski na tle powszechnym. Do podstawowych przedmiotów zaliczała się także historia doktryn politycznych

¹⁰ Zob. np. A. Lityński: *Problem kary śmierci w Polsce 1764—1794*. CPH 1988, T. 40, z. 2; M. Mikołajczyk: *Na drodze do powstania procesu mieszanego. Zmiany w polskim procesie karnym w latach 1764—1794*. Katowice 1991; Idem: *Przestępstwo i kara w prawie miast polski południowej XVI—XVIII wieku*. Katowice 1998; Idem: *Proces kryminalny w miastach Małopolski XVI—XVIII wieku*. Katowice 2013.

¹¹ J. Ciągwa: *Immunitet parlamentarny posłów Sejmu Śląskiego w latach 1922—1939. Regulacja prawna i praktyka*. Katowice 1992; Idem: *Interpelacje poselskie w Sejmie Śląskim 1922—1939. Regulacja prawna i praktyka*. Katowice 2016; A. Lityński: *Wydział Karny Komisji Kodyfikacyjnej II Rzeczypospolitej. Dzieje prac nad częścią ogólną kodeksu karnego*. Katowice 1991; Idem: *O prawie i sądach początków Polski Ludowej*. Białystok 1999; A. Lityński, M. Kallas: *Historia ustroju i prawa Polski Ludowej*. Warszawa 2000; A. Lityński: *Historia prawa Polski Ludowej*. Warszawa 2005 i późniejsze wydania.

¹² A. Drogoń: *Autonomia województwa śląskiego w pracach Klubu Chrześcijańskiej Demokracji w I Sejmie Śląskim*. Katowice 2003.

i prawnych oraz historia administracji, którą wykładano na studiach administracyjnych¹³.

W ostatnim dwudziestopięcioleciu na skutek reform programowych powstała możliwość i konieczność rozszerzenia oferty programowej dla studentów prawa i administracji o przedmioty dodatkowe, w tym tak zwanego wykształcenia ogólnego. Przykładowo prof. Adam Lityński prowadził cieszące się dużym powodzeniem wykłady specjalistyczne i konwersatoria z problematyki prawa sądowego Polski Ludowej i Związku Radzieckiego. Także inni pracownicy Katedry prowadzili fakultatywne — a wybierane przez niemałą rzeszę studentów — zajęcia z problematyki historycznoprawnej, w tym z archeologii prawnej, historii prawa wojskowego, historii zawodów prawniczych. Przez pewien czas (na początku lat dziewięćdziesiątych XX w.) wykładano także najnowszą historię Polski, by choć w niewielkim stopniu nadrobić niedostatki w ogólnym wykształceniu absolwentów szkół średnich.

Od początków istnienia WPiA pracownicy rozumieli potrzebę stworzenia pomocy dydaktycznych dla nauczania przedmiotów historycznoprawnych. I tak, profesor Stanisław Płaza w Katowicach, a nie w Krakowie, wydał swój pierwszy podręcznik do historii prawa polskiego, który był poszukiwany nie tylko przez studentów WPiA UŚ, ale i UJ (ci ostatni przybywali do Katowic celem jego „zdobycia” wobec znanych trudności poligraficznych)¹⁴.

Dowodem dbałości o stworzenie podstawy materiałowej do zajęć z przedmiotów historycznoprawnych było przygotowanie w 1976 r. przez profesorów J. Ciągwę i A. Lityńskiego *Tekstów źródłowych z historii państwa i prawa Polski (1864—1945)*¹⁵.

Nowatorski charakter miały podręczniki autorstwa profesora A. Lityńskiego pt. *Historia prawa Polski Ludowej i Prawo Rosji i ZSRR 1917—1991, czyli historia wszechzwiązkowego komunistycznego prawa (bolszewików). Krótki kurs* oraz kilka szkiców tegoż autora dla celów dydaktycznych, służących pomocą studentom w opanowaniu mało znanej dwudziestowiecznej problematyki historycznoprawnej odnoszącej się do zagadnień prawa sądowego ZSRR, z czasów drugiej wojny światowej oraz początków prawa Polski Ludowej¹⁶.

¹³ H. Olszewski: *Dyscypliny historycznoprawne...*, s. 294; Idem: *Nauki historycznoprawne na Wydziałach Prawa i Administracji. Struktury — kadra — plany badań — dydaktyka*. CPH 1982, T. 34, z. 1, s. 221—222; K. Sikorska-Dzięgielewska: *Nauki historycznoprawne na Wydziałach Prawa i Administracji. Struktury — kadra — plany badań — dydaktyka*. CPH 2001, T. 53, z. 1, s. 62—64.

¹⁴ S. Płaza: *Historia państwa i prawa polskiego. Zarys wykładu*. Cz. 1: *Polska przedrozbiorowa*. Katowice 1970; Idem: *Historia państwa i prawa polskiego. Zarys wykładu*. Cz. 2: *Polska pod zaborami*. Katowice 1971.

¹⁵ J. Ciągwa, A. Lityński: *Teksty źródłowe z historii państwa i prawa Polski (1864—1945)*. Katowice 1976.

¹⁶ Zob. przyp. 14, a także A. Lityński: *Pierwszy etap prac nad kodyfikacją prawa cywilnego w Polsce Ludowej. (Szkic dla dydaktyki)*. W: „Z Dziejów Prawa”, cz. 2. Red. A. Lityń-

Odrębne miejsce należałoby poświęcić wybitnym naukowcom przekazującym przyszłym adeptom prawa wiedzę z przedmiotów historycznoprawnych. Nie sposób przy tym nawet wymienić wszystkich wykładowców, nie mówiąc już o szerszej charakterystyce ich dokonań naukowych i dydaktycznych.

Znakomitym wykładowcą był zatrudniony na UŚ od 1 października 1968 r. prof. Jan Baszkiewicz (pracował w Katowicach do 1973 r., pełniąc funkcję kierownika Katedry Powszechnej Historii Państwa i Prawa), autor prac obejmujących problematykę ustroju i myśli politycznej Średniowiecza, cenionego do dziś podręcznika doktryn polityczno-prawnych (wspólnie z prof. F. Ryszką) oraz wielu monografii z zakresu nowożytnej historii Francji¹⁷.

Wspaniałym mówcą jest też profesor A. Lityński, o czym wielu z nas przekonało się osobiście. Na jego wykładach rzadko można było zobaczyć puste miejsca. Studenci z upodobaniem zapisywali się na zajęcia fakultatywne nie tylko z uwagi na ich merytoryczną, ale i werbalną formę. Dowody tego są liczne, wystarczy przypomnieć, iż studenci Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w dowód uznania obdarzyli Profesora Adama Lityńskiego prestiżową w skali Uniwersytetu nagrodą „Przyjaciel studenta”, a studenci Uniwersytetu w Białymstoku, z którym profesor był związany dodatkowym zatrudnieniem od 1995 r., przyznali mu „Studenckiego Oskara”. W opublikowanym w marcu 2009 r. na łamach magazynu studenckiego „Dlaczego” w ogólnopolskim, zunifikowanym w skali całego kraju, rankingu wszystkich pracowników akademickich (tzw. „Psory Debeściaki”) Profesor Adam Lityński został sklasyfikowany na jedenastym miejscu, a wśród samodzielnych pracowników naukowych na miejscu trzecim. Należy podkreślić, że ranking został sporządzony w oparciu o głosy kilkudziesięciu tysięcy oceniających¹⁸.

Ciekawe, prawnoporównawcze i pełne elementów językoznawczych, są wykłady Profesora Józefa Ciągwy, które, tak jak i obecnie wykłady Profesora Mariana Mikołajczyka, przyciągają niemal komplet studentów I roku, ale

ski. Katowice 1999; Idem: *Prawo Rosji i ZSRR (1917—1991). Szkic na potrzeby dydaktyki*. „Miscellanea Iuridica” 2004, T. 5; Idem: *Druga wojna światowa: Polskie Państwo Podziemne, prawo i sądy polskie. (Szkic dla celów dydaktycznych)*. „Miscellanea Iuridica” 2005, T. 6.

¹⁷ Por. np. J. Baszkiewicz: *Powstanie zjednoczonego państwa polskiego na przełomie XIII i XIV wieku*. Warszawa 1954; Idem: *Historia Francji*. Wrocław 1974 i późniejsze wydania, a także liczne biografie: Idem: *Danton*. Warszawa 1978; Idem: *Maksymilian Robespierre*. Wrocław 1989; Idem: *Richelieu*. Warszawa 1984; Idem: *Henryk IV Wielki*. Warszawa 1995. Por. również J. Baszkiewicz, F. Ryszka: *Historia doktryn politycznych i prawnych*. Warszawa 1984. Zob. też A. Lityński: *Wspomnienia...*, s. 367—370.

¹⁸ *Droga naukowa Profesora Adama Lityńskiego*. W: *O prawie i jego dziejach księgi dwie. Studia ofiarowane Profesorowi Adamowi Lityńskiemu w czterdziestopięciolate pracy naukowej i siedemdziesięciolecie urodzin*. Red. M. Mikołajczyk, J. Ciągwa, P. Fiedorczyk, A. Stawarska-Rippel, T. Adamczyk, A. Drogoń, W. Organiściak, K. Kuźmicz. Ks. 1. Białystok—Katowice 2010, s. 22—23.

i wyższych lat, którzy nadal nie stronią od fakultatywnych zajęć z przedmiotów historycznoprawnych.

Warto podkreślić, że przez wiele lat seminaria historycznoprawne były wręcz oblegane przez studentów. Szczególną sławą cieszyły się seminaria profesora Adama Lityńskiego, który musiał organizować konkursy wyłaniające limitowaną przecież liczbę seminarzystów. Dodatkowym aspektem jest także i to, że na tym seminarium od początku lat osiemdziesiątych grupowali się tzw. niepokorni studenci, w tym zaangażowani w działalność Niezależnego Zrzeszenia Studentów, oraz inni, nieraz dający wyraz braku zgody na działania władz komunistycznych. Tak zwane opozycyjne seminarium Profesora Adama Lityńskiego jest do dnia dzisiejszego wspomniane jako swoista oaza dla ówczesnych niepoprawnych politycznie studiujących na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Wielu z nich do dziś nie ukrywa swojej wdzięczności za bezinteresowną pomoc oraz rolę, jaką Profesor Lityński odegrał w końcowej fazie ich studiów¹⁹.

Inne osiągnięcia

Od lat dziewięćdziesiątych ubiegłego stulecia katowickie środowisko historycznoprawne zaczęło wspierać mniejsze ośrodki akademickie w kraju, walnie przyczyniając się do ich rozwoju. Prof. Adam Lityński podjął dodatkową pracę w Białymstoku, z czasem wsparł go również prof. Marian Mikołajczyk. Efektem jest jedna habilitacja i kilka doktoratów oraz ukształtowanie się silnego samodzielnego ośrodka historycznoprawnego na Uniwersytecie w Białymstoku. Trzeba też wspomnieć o dziesięcioletnim zatrudnieniu prof. Józefa Ciągwy w Rzeszowie, co także miało swój wymiar naukowy i dydaktyczny²⁰.

Pracownicy Katedry mają swój udział w rozwoju dyscyplin historycznoprawnych w Polsce, uczestniczyli w licznych przewodach doktorskich, postępowaniach habilitacyjnych i postępowaniach o nadanie tytułu profesora. Prof. J. Ciągwa w tym zakresie zasłużył się również dla słowackiego środowiska historycznego.

¹⁹ Ibidem, s. 18, 23.

²⁰ Ibidem, s. 21—22; P. Fiedorczyk: *Piętnastolecie pracy Profesora Adama Lityńskiego na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku*. W: *O prawie i jego dziejach księgi dwie...*, s. 25—27; T. Adamczyk, M. Mikołajczyk, W. Organiściak: *Profesor Józef Ciągwa historyk idei, ustroju i prawa*. W: *Państwo, prawo, społeczeństwo w dziejach Europy Środkowej. Księga Jubileuszowa dedykowana Profesorowi Józefowi Ciągwie w siedemdziesięciolecie urodzin*. Red. A. Lityński, M. Mikołajczyk, T. Adamczyk, A. Drogoń, W. Organiściak. Katowice—Kraków 2009, s. 18.

Pracownicy katedr historycznoprawnych wykazywali się też dużą aktywnością w życiu rodzimej społeczności akademickiej i to zarówno na szczeblu wydziałowym, jak i ogólnouniwersyteckim. Mowa o stanowiskach dziekanów i prodziekanów (prof. Michał Staszków, prof. Adam Lityński, prof. Marian Mikołajczyk). W latach 1992—1993 profesor Adam Lityński był prorektorem Uniwersytetu Śląskiego. Był też jednym z głównych twórców Statutu Uniwersytetu oraz wielu ważnych rozwiązań w zakresie funkcjonowania katowickiej społeczności akademickiej.

Przez wiele lat prof. Adam Lityński był jednym z głównych filarów uniwersyteckiej komisji ds. stopni i tytułów naukowych oraz komisji historycznej Uniwersytetu Śląskiego, pracującej nad rzetelnym i obiektywnym rozliczeniem niedawnej przeszłości. Z kolei prof. Józef Ciągwa przez wiele lat stał na czele uniwersyteckiej Rady Wydawniczej.

Dużym sukcesem okazało się zorganizowanie w roku 2000 zjazdu katedr historycznoprawnych w Ustroniu²¹. Katedra utrzymywała również kontakty międzynarodowe, co owocowało wyjazdami zagranicznymi, wykładami i publikacjami pracowników oraz rewizytami historyków prawa z kilku zagranicznych ośrodków uniwersyteckich.

Wydaje się, że pomimo przedwczesnego i nieuzasadnionego „odejścia” z pracy na Wydziale Prawa i Administracji głównego twórcy katowickiego ośrodka historycznoprawnego prof. Adama Lityńskiego, Katedra Historii Prawa utrzyma nadany przez jej Twórcę kierunek i sprosta wymogom nie tylko współczesnej nauki, ale i dydaktyki. Zdają się tego dowodzić postępy naukowe kolejnych pokoleń pracowników Katedry oraz obiecujące początki najmłodszych adeptów nauk historycznoprawnych.

²¹ Zob. *Przez tysiąclecia: państwo — prawo — jednostka. Materiały ogólnopolskiej konferencji historyków prawa. Ustroń 17—20 września 2000 r.* Red. A. Lityński, M. Mikołajczyk. T. 1—3. Katowice 2001.